

ІСТОРИЯ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.
УКРАЇНА. ТОМ II

—♦—
ВІД РУСИ
ДО ГАЛИЦЬКОГО
КНЯЗІВСТВА
(900—1256)

Упорядник
Олена Черненко

Харків
«Фоліо»
2021

УДК 94(477)
I-85

Колектив авторів:

*О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. О. Дядечко, В. І. Жишкович,
Я. П. Запаско, В. А. Калініченко, Ю. О. Коренюк, Д. О. Король, Р. М. Луценко,
О. В. Манігда, О. П. Моця, А. В. Петраускас, Ю. Л. Пшеничний, Н. В. Хамайко,
О. Є. Черненко, С. М. Шуило, О. М. Ярошенко*

Упорядник

О. Є. Черненко

Художник-оформлювач

О. А. Гугалова-Мешкова

Історія цивілізації. Україна / О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. О. Дядечко та ін.; упоряд. О. Є. Черненко; художник-оформлювач О. А. Гугалова-Мешкова. — Том 2. Від Русі до Галицького князівства (900–1256). — Харків: Фоліо, 2021. — 590 с.: іл.

ISBN 978-966-03-8940-3

ISBN 978-966-03-9772-9 (Т. 2)

Другий том «Історія цивілізації. Україна» присвячено періоду від Русі до Галицького князівства (кінець X ст. — 1256). Зміст видання розроблено з метою висвітлення найважливіших аспектів історико-культурного процесу, що відбувався на землях сучасної України у цей час.

До створення книги були залучені як провідні фахівці в галузі середньовічної історії та археології, так і молоді дослідники. Завдяки цьому у виданні вдалося поєднати теоретичні розробки, що є базовими для вітчизняної історичної науки, та результати новаторських досліджень, які вперше представлені у такому обсязі. Під однією обкладинкою зібрано відомості про історію, господарство, мову, релігію, культуру (літературу, зображальне та музичне мистецтво, архітектуру), побут (одяг, ігри та розваги тощо) та військову справу середньовічного населення земель сучасної України.

Упорядником цього видання є археолог, кандидат історичних наук Олена Черненко, яка більш як тридцять років займається дослідженням археологічних пам'яток та історії України часу середньовіччя.

Видання доповнене багатим ілюстративним матеріалом, розраховане на широке коло читачів.

УДК 94 (477)

ISBN 978-966-03-8940-3

ISBN 978-966-03-9772-9 (Т. 2)

© Колектив авторів, 2021

© О. Є. Черненко, упорядкування, 2021

© О. А. Гугалова-Мешкова,

художнє оформлення, 2021

Зміст

5 Вступ *Олександр Моця, Олена Черненко*

«Руська земля»

- 11 Руська земля — державна територія *Олександр Моця*
27 Кордони *Олександр Моця, Олена Черненко*
53 Населення *Олександр Моця, Олена Черненко*
82 Волинська земля *Юрій Пшеничний*
101 Галицька земля *Ольга Манігда*
123 Ремесла та промисли *Андрій Петраускас*
145 Торговельні шляхи та засоби сполучення *Олександр Моця, Олена Черненко*
161 Водний транспорт *Андрій Петраускас*
170 Сухопутний транспорт *Олена Черненко*

Мова та культура

- 173 Мова населення Русі *Світлана Шумило*
190 Русь язичницька та Русь християнська *Олександр Моця*
210 Писемність, книги та книжники *Світлана Шумило*
243 Монументальне мистецтво *Юрій Коренюк*
278 Іконопис *Володимир Жишкович*
285 Книжкова мініатюра *Яким Запаско*
295 Скульптура *Володимир Жишкович*
317 Дрібна пластика *Володимир Жишкович*
347 Архітектура *Олена Черненко*
373 Поховальні звичаї *Роман Луценко*
392 Одяг *Олег Ярошенко*
407 Дозвілля та розваги
407 Музичні інструменти та музика *Оксана Дядечко*
421 Настільні ігри Давньої Русі *Наталя Хамайко*

Народи між Сходом та Заходом

- 437 Русь та вікінги *Денис Король*
- 462 Хозари на західних теренах Великого степу *Олег Бубенок*
- 494 Володарі причорноморських степів: печеніги, торки, половці *Олег Бубенок*
- 517 Візантійська Таврика (X–XIII ст.) *Андрій Домановський*

Військова справа

- 551 Військова справа Русі *Віталій Калініченко*
- 576 Військова справа степових народів *Віталій Калініченко*

Науково-популярне

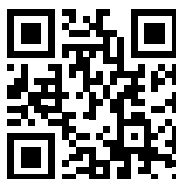
ЧЕРНЕНКО Олена Євгеніївна
МОЦЯ Олександр Петрович
БУБЕНОК Олег Борисович та ін.

ІСТОРІЯ ЦИВІЛІЗАЦІЇ. УКРАЇНА

Том 2 ВІД РУСИ ДО ГАЛИЦЬКОГО КНЯЗІВСТВА (900–1256)

Упорядник *Черненко Олена Євгеніївна*

Головний редактор *О. В. Красовицький*
Відповідальна за випуск *Т. І. Шкарупа*
Художній редактор *О. А. Гугалова-Мешкова*
Технічний редактор *Г. С. Таран*
Комп'ютерна верстка: *Т. В. Мальчевська*
Коректор *О. О. Жирнова*

Підписано до друку 19.08.2021. Формат 70 × 100^{1/16}.
Умов. друк. арк. 47,73. Облік.-вид. арк. 51,80.
Тираж 1000 прим. Замовлення №

ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21 А, Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016.

Сайт та інтернет-магазин видавництва:
www.folio.com.ua
Електронна адреса:
market@folio.com.ua

Надруковано з готових позитивів
у ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21 А, Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016.